

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnici”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiunile:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

An-Nou.

An-nou, An-nou! Tu proroc ciudat, cu fața rîzătoare că-tră toată lumea, de ce ne faci pe toți să privim spre tine ca niște copii nepricepuți, cu gurile căscate de nădejde, toți așteptînd să ne aduci bine, bucurie, fericire, și nici pe unii nu ne respingi, nimănu nu-i sîngi din capul locului închipuirea, ci ne lași să trăim în nădejdea ei. Iar apoi cînd, la sfîrșitul anului, ne uităm după tine să vedem ce ai împlinit din ce ne-ai făgăduit, te vedem cu fața zbîrcită, încrunțată, întunecată, ferindu-te par'că, ca un vinovat, de noi, și fugînd iute în hăul cel fără de fund al negrei vecinicii!

Mai ales tu, anule apus, care porți pe fruntea ta creștătura 1911, du-te să nu te mai știm. Că cu fața rîzătoare ni-ai venit și tu, și cu față neagră, ca chipul negrei uri și pizme dintre frați, te duci dela noi!

La singuratici ai putut să să le aduci puțintel bine, nouă însă ca neam peste tot, — numai venin ne-ai turnat pe gît! Că ți-ai trimis printre noi, în loc de îngereii păcii, frăției, dragostei, spiritele rele ale pizmei, ale urei, ale lacrimii, și ai sculat frate contra frate și fiu contra părintelui și mîni dărîmătoare în loc de mîni clăditoare!

Toți cei puși în slujba marilor treburi ale neamului, nici n'au băgat de samă, cum tu, an cu duh rău, le-ai pus pe ochi vâl, prin care să vadă gătejul muncii de dărîmare numai în ochii celorlalți, iar bîrna din ai loruși nu și nul.. Și așa, cînd tu treci dela noi, lași o pustiire peste ogorul

național, de par'că-l'au călcat Tătarii și Păgînii, nu altă!

Tu Anule-Nou, ești un pic mai sincer, mai nefățîrit, ca ceilalți, fața ta nu e atît de rîzătoare, de pe acum e zbîrcită, rîsul tău e silit, vocea ta răgușită. S'au prins și de ea zbieretele certelor dintre frați...

Te primim cu inima strînsă de griji și de durere, — și mari nădejdi de tine nu legăm din capul locului. Nu te primim cu încredere, cu cîntări de bucurie, cu vorbe calde, — că ne temem că nu ne-ar mai crede nici copiii cei puțin pricepători. Cîi cuvîntul cu care te primim e: Să deee bunul Dzeu, și să se îndure de român poporul seu, ca teama cu care te primim, neîncrederea cu care îți însoțim sosirea, — să se desmință în chip fericit, aducîndu-ne zilele tale, desmeticirea tuturor și revenirea tuturor la dreaptă prețuire de sine și de altul, — căci atunci negreșit urma-va în curînd și strîngerea rîndurilor, apropierea fraților de olaltă și mergerea lor mână în mână, cum era pînă de curînd, cînd bine era!

Ție, drag popor românesc, îți dorim din inimă:

An Nou mai fericit decît cel ce trecu și decît începutul acestuia nou!

UNELE—ALTELE

Bogații — răi plătitori...

O foaie maghiară din Pesta scrie în numărul său dela 10 Ian. n. următoarele:

„Cu 300.000 coroane datorește statului în dări directe bogatul comitat al Torontalului! Și partea cea mai mare a datoriei cade pe scaunul comitatului, pe orașul Becicherec, și anume pe cei mai bogați din oraș! Cei mai mulți datorași sunt aceia pe cari tot jurul îl pri-

vește ca pe bogății cetății, cari au pămînt din greu, boi și slujă, dar dare n'au inimă să plătească. Sunt unii în restanță și cu 4000 coroane. Și sunt de aceia cari de 3 ani n'au plătit nimic!

«Aceste 300.000 cor. cu bună samă lipsesc diu buzunarul statului celui strîmțorat din toate părțile, care trebuie să stoarcă banii și de sub pămînt, ba și de sub piele, — și e sigur, că pe mulți oameni săraci i au și jupuit de piele pentru acești bani! (Adecă, ca să nu fie gol în punga statului, i-au tras de pe pielea sărăcimii, pe care n'o cruță nime cu anii!) Și dacă s'ar porni o cercetare aspră în țară — urmează a spune foaia maghiară, — s'ar găsi încă multe locuri ca cel din Torontal»!

Și tilcaște apoi această arătare stranie în acest fel:

«În provincie (adecă în țară, prin comitate), oamenii bogăți sunt pașe (turcești). Sultani și țari (muscălești), mari viziri (întli ministri la Turci cari juposie mai aspru și ca Sultantul), cari zac pe capul administrației comitatului și orașelor, pe acel cuvînt, că ei aleg pe slujbașii comunali și de comitat, și așa apoi își storc dela aceia astfel de îngăduințe, pe cari le simte și nenorocitul Slovac din Liptau, cel care cîtu-i anul de lung nu mîncă păzitură caldă»...

Noi nu mai avem de adaus nimic. E așa. La noi totul e întemeiat pe volnicie și ocroteală nedreaptă, nu numai scosul dării, ci și — alege ea slujbașilor, cari apoi sunt în acest fel păpuși fără voce și fără putere!

Ce va aduce noul an în politica mare a țării?

Ziarul din Viena »Neue Freie Presse«, în care își strecoară și politicii maghiari bucuros știrile lor despre cari vreau să lee lumea știre, — publică zilele astea un articol prin care face cîteva descoperiri sau prorociri, despre ce va aduce anul nou, 1912, în politica din lăuntru a Ungariei. Iacă ce spune:

Ci-că mai întli și mai întli, nu să poate și, de va înceta războiul cel mare din distă, care ținu toată vara și toată toamna, în contra legilor militare. E drept, zice, că în planul de lege s'au făcut unele schimbări, cari îndulcesc pe patrioți, fiind anumite puncte scrise

mai pe placul lor. Dar totuși poate că koșutiștii n'or fi mulțumiți și după ce trece votarea bugetului și vine la rînd iară legea militară, ei vor începe războiul de nou contra acestei legi și prin ea contra guvernului. Guvernul va fi, ca și în vară, răbdător, îngăduitor. Și așa poate să va face de nou obstrucție (impedecare în lucrarea dietei) pînă la viitoarea toamnă. Atunci apoi guvernul crede că și țara va fi sătulă de atîta obstrucție, de atîta zădărnicie a lucrărilor dietei, și el, guvernul, va risipi atunci d'et, cerînd prin nouă alegeți sfatul țării (Mai drept zis sfatul vinarsului și a banilor dela Viena și a baloneteilor și a finanților și a tuturor mișeilor din lungul și latul țării).

Așa, spune ziarul vienez, nu este nici o nădejde că noua lege de vot, care să deee țării votul universal, să vie în curînd la dezbateri în dietă. Poate dieta de acum nici nu ajunge să dezbată ea acea lege!

Cîți Jidani sunt

și unde să află cel mai mulți?

De te duci în Europa, de te duci în Azia, de te duci în America, prin marile orașe ești același lucru: nu te mai poți învîrți în negoț de Jidani. Sunt pline de ei orașele în Statele Unite ale Americii, ca și în ale Franței, Germaniei, Austro Ungariei, Rusiei, Angliei! Ai crede că acest popor de l'ai aduna la olaltă, ar fi un popor uriaș! Și nu e așa. E un popor mai mic decît poporul românesc. Abia sunt de toți 12 milioane de oameni. Românii sunt 13 acugi 14 milioane, și ei abia stăpînesc un cuib pe scoarța pămîntului, iar ceia — aproape tot întinsul lumii.

Prin ce? Prin negoț! Ei au înteles la vreme, că deprinderea cea mai bănoasă pe lume, e negoțul! Prin negoț au ajuns popoarele cele mai mari din istoria lumii la mărirea și bogăția lor, prin negoț ajung singuratici la avere mai repede, ca prin altceva, — dacă's oameni isteți, prințaci, harnici! Prin negoț au ajuns Jidanii a trăi aproape toți la orașe, și a înota acolo în belșug și în răsfățare!

Totuși nu s nici ei peste tot locul în o formă de mulți. Printre popoare care ele înseși sunt bune negustoare, jidani să găsească abia de sămîntă, și ei s'au așezat stup pe capul popoarelor pe care le au găsit în privința asta mai proaste, mai neînțelegătoare. Și popoarele cele mai neajutorate, mai cogașe în privința asta, le-au aflat în Europa, anume: pe Ruși, pe Români, pe Unguri și pe Ruteni (Galicia). Aci s'au așezat cei mai mulți din

ei! Iacă într'adevăr în care din aceste state cîți Jidani să găsească:

În Rusia trăesc aproape 6 mil. adică jumătate din toată vița jidovească. În Austria și Ungaria, dar mai ales în Ungaria peste 2 milioane (în Austria cu bul lor e în Galiția, printre Ruteni, dar încolo printre Nemții și Cehii luminați, numai puțini trăesc, prin orașe); în România pe 300 de mii.

Adecă aci în trei state din Europa să află 8 și jumătate milioane de Jidani, — mai rămînd pentru tot restul lumii 3 $\frac{1}{2}$ milioane.

Dar că pe unde își pot afla aceste lipitori loc de supt mai bine sucul muncii altora, ne arată mai limpede următoarele cifre:

În Polonia să găsește tot la 2 oameni un Jidan! Aci adecă tot al treilea om e jidan. E palestină cum să cad!

- In Galiția 1 la 9.
- In România 1 la 22.
- In Rusia 1 la 23.
- In Ungaria 1 la 24.
- In Anglia 1 la 259.
- In Franța 1 la 312.
- In Italia 1 la 790.
- In Belgia 1 la 1690.

Adecă cu cît un popor e mai bun negustor, are mai puțini jidani, căci ia el în mână acest izvor bogat de avuție. Între cei slabi, Polonia marge în frunte cu mulțimea de Reteni ținuți în prostie, apoi Galiția cu ai ei Ruteni, mult mai buni.

Românii cu Ungurii și cu Rușii își pot da mîna, că-s la fel de plini de acești paraziți.

Dar ce sus stau peste ei Englezii, Francezii, Italianii, Belgienii!

Înțelegeți, dragi săteni, de ce vă sfătuim dară și noi meru: cei cari aveți mai mulți copii, nu-i țineți pe toți la plug, ci mai dați din ei la negoț! Că e carieră de viață bănească și neatrănătoare! Dar pe cei mai isteți să-i dați la negoț!

Atunci să vor mai răi și de printre noi Jidanii. Altfel nu!

Din viața locuitorilor Orăștiei în anul 1911.

Un scriitor ce să interesează de statistica orașului nostru, publică în foaia maghiară din loc, mai multe date scoase din matricula orașului în anul ce trecu, și din aceea rees următoarele:

În anul 1911 au fost în Orăștie: Nașteri 197 (față cu 176 din anul înaintaș). Dintre acestea au fost după religie:

Greco-orientale	87,	sau	46 %
Greco-catolice	19	»	10 »
Romano-cat.	25	»	13 »
Reformați	31	»	16 »
Aug. evang.	18	»	9 »
Unitari	5	»	3 »
Evrei	5	»	3 »

Avînd în vedere că greco-orientalii și greco-catolicii sînt Români, reese, că în sporul populațiunii prin naștere, Românii au dat 56%, adecă mai mult de jumătate. Ungurii (rom. cat., reformați și unitari) 31%, Sașii (evangelici) 9%, și evreii 3%. Cam asta e și măsura în care să află în oraș aceste trei naționalități ca locuitoare.

Cezurile de moarte, dau următoarele cifre:

Au murit de tot 181 persoane (față cu 115 din anul trecut). Deci spor neluștes de mare la moarte! Din acestea, în procente au murit:

Greco-orientalii	82,	deci	46%
Greco-catolici	21,	»	12 »
Romano-catolicii	29,	»	16 »
Aug. evanghelici	17,	»	9 »
Reformați	26,	»	14 »
Unitari	1,	»	1 »
Evrei	4,	»	2 »

Adecă și aci și-a păstrat fiecare neam percentul seu, — așadară moartea nu a bîntuit în sinul unui popor mai tare ca în a celuiialalt.

Căsătorii s'au încheiat 84 (față de 72 din anul naintaș). Din acestea au fost (numărîndule după religia mirelui):

Greco-orientale	35,	sau	42%
Greco-catolice	13,	»	15 »
Romano-catolice	13,	»	15 »
Aug. evanghelice	10,	»	12 »
Reformate	10,	»	12 »
Izraeliți	1,	»	1 »

Răscumpărare de felicitări de Anul-nou.

În locul obicinuitelor felicitări de anul-nou prin bilete și scrisori, — următorii domni doresc An-nou fericit tuturor cunoscuților lor, răscumpărîndu-și biletele prin dar de bani pentru scopuri culturale ori bisericești:

În Orăștie următorii au dăruit pentru fondul de zidire al bisericii nouă (gr.-or. și gr.-cat.):

Ioan I. Vulcan	10 cor.
Nicolae Vlad	5 »
Dr. Silviu Moldovan	5 »
Dr. Romul Boca	5 »
Dr. Augustin Deak	10 »
Ioan Rob	2 »
Ion Lazaroin, com.	5 »
Cornel Demeter	3 »
Ioan Moța	3 »
Dr. Sever Orbonaș	3 »
Dr. Romul Dobe	3 »
Constantin Baicu	5 »
Teodor Vulpe	2 »
Ioan Branga	2 »
Silvestru Oprean	2 »
Aurel Muntean, com.	2 »
C. Muntean, com.	2 »
S. Bornemisa	2 »
Rudolf G. Brassai	2 »
Sever Procinkievic	5 »
Adam Cristea	2 »
Alexandru G. Baciu	2 »
Iuliu Turdășean	2 »
Pascu & Inișca	2 »
Nicolae Tenase	2 »
Nicolae Opincariu	5 »
George Cușuță	2 »
Ilarie Buzdugan	2 »
Adrian Cristea	2 »
Valer Orbonaș	5 »
Petru Belei	2 »
Traian Rațiu	1 »
Emilian Lupea	1 »
Simion Damian	1 »
Simion Vlad	2 »
Dr. Ensa Papin	5 »
Damitru Martin	2 »
Irlmie Boca	2 »
Simion Cărpinișan	2 »
Artur Brassai	2 »
Brutus Brassai	2 »
Ioan Fleșeriu	2 »

Din Hunedoara și-au răscumpărat felicitările dăruind pentru Despărțămîntul de acolo al „Asociațiunii“:

Dr. Dăbleș, adv.	10 cor.
V. C. Osvadă, dir. Agricolă,	5 »
Val. Bejan, dir. „Corvineana“	2 »
August, Dima, cont. Corv.	2 »
Ioan Dima	2 »
Virg. Comșa, cont. Agric.	2 »
N. Macrea, secretar Agric.	2 »
D. Bozdog, prim cont. Corv.	2 »
N. Rimbaș, comerciant	2 »
Const. Dima	2 »
Iuliu Ilincea, funcționar Agric.	1 »
Romul Albu, capelan	1 »

Pilda lor.

Poliția din Pesta a dat zilele astea o nouă pildă despre șovinismul seu cînd e vorba de a pune peste toate limba maghiară și a-i cere loc și drept înaintea ori-cărei alte limbi la producțiile ce să dau în fața unui public maghiar.

Știm azi toți ce-s *chinematografele*. Arătarea de chipuri mișcătoare, un fel de teatru mut, jucat numai în chipuri ce vin unul după altul. Prin toate orașele să aude azi și să chiamo lumea la „m o z i“, la teatru cinematografic.

E și acest teatru de chipuri, o descoperire a științei mai noue: Să prind pe niște fășii lungi, ca pe o pînză lungă, chipuri în felurite stări, și acelea sunt făcute să vină unul după altul așa repede, încît să-ți pară că figura pe care ele o formează, să mișcă, e vie, rîde, plînge, fuge, să bate, să calcă una pe alta, își faco războiu întreg, ori joc, ori goană de tren, sau furtună pe mare și corabia lup-tîndu-se cu perirea, își arată cum crește floarea și să desface bobocul ei! — Doar că figurile nu știu vorbi!

Ca privitorii să le înțeleagă, din cînd în cînd vine scris pe pînză cîte-un șir două, care spune că de ce e vorba. Iar fiindcă pînzele acelea cu chipuri, s'au fabricat și să fabrică numai în Anglia, Germania și Franța, și fabricele aeelea le-au făcut pentru marele public al țarilor lor, bine înțeles, au scris tilcurile din vorbă, în limbile lor, în limba germină ori franceză. Întreprinzătorii de prin celelalte țări, ca Ungaria, România și altele, vrînd să arate și ei publicului de aici aceste teatre interesante, — iau împrumut de prin Franța și Germania pînzele acelea cu chipuri, zise film-uri, și le arată și aici. Bine înțeles, tilcurile, cînd vin nainte, ies și ele scrise nemțește ori franțuzește, (mai ales nemțește, că sunt cerute anume cele cu scrisoare nemțască, ca mai cunoscută aici). Și publicul să bucură că le vede și așa, că doar nemțește mai toți știu, îndeosebi pe la orașe.

Totuși săptămîna trecută pitanul poliției din Pesta de știre teatrelor chinematofice din Pesta, că el nu măfere producții, la care prin chipuri vin nainte explicații (tilcurile) în limba nemțască. *Să se scrie acolo ungurește!* Iar să cîștigă cu ele bani de privitori unguri!

Au trebuit să meargă întreprinzătorii de astfel de teatre, să se roage de el lucrul să nu le facă acest năcaz doar fabrice de acelea nu decît în Germania și Franța, acelea abia birue să facă film (pînze cu chipuri mișcătoare) sama țarilor lor, iar la Ungnici vreme să se gîndească — și lor le pare bine că le pătă și împrumut!

N'a plătit nimic! Căpitanul nu s'a lăsat înduplecat! — trebuit să fie chemat un director dela o astfel de fabrică să dea făgăduința, că va să gâti în viitor și film-uri cu soare ungurească, — dar a nu să poate așa ușor, abia pe 4—5 luni poate făgădui să unele!

Cu asta apoi patriotul s'a păcat și a lăsat să meargă teatrele deocamdată nainte producțiile lor.

Iacă și aci o pildă răsunătoare, din care am putea în lege mult și noi Românii! Nu osîndim pe căpitanul de poliție din Pesta, că e așa de șovinist (nesuferitor) față de limbă streină, cînd cel ce face sește acea limbă, cîștigă cu bani dela privitori unguri. Bine drept a cere, că acela să pi-samă de limba publicului dela ea adună banii!

Ce am voi noi să învețe și Românii noștri dela acest căpitan, e: iubirea de limba sa aceeaș măsură, și lupta pentru dreptul limbei sale cu aceeași dărătnicie, cu care acest căpitan o face!

Să cerem și noi respectarea dreptului limbei noastre tuturor acelora cari vin în atingere de noi, ne cer bănuții, în negoț, în meserii, în hotele, în cancelariile deregătorilor cele pentru noi înființate, — și peste tot locul unde e cu cale ca limba noastră să fie cinstită!

Să învățăm dela acești în dărătnicie apărători ai limbei lor căci iată ei pe urma luptei în verșunate ce au dus și duc pentru limba lor națională, mult au ajuns!

Dar fiindcă ei să chiar obrăz-nicesc în această luptă, și se îmbulzesc cu limba lor și acolo unde ar fi locul limbii noastre, — aci să respingem îmbulzirea nelegiuită a lor și să cerem loc celei a noastre!

Crăciunul acas'...

(Dintre scrisoare, dela Cața).

— *Pristinului N. Flint.*

...Zece ierni au trecut dragă prietino, de când n'am mai văzut satul nostru gătit în haina albă, curată, suflată de-o pulbere ca de diamante sau de argint! Par'că a fost ieri, — când laclăță, mici și zburdalnici, ne dam pe ghița sau coboram coastele repezi în sănioarele noastre pitice.

Ce repede trec anii! Cea din urmă dată, când am văzut zăpada la noi în sat și când pentru cea din urmă oară m'am bătut cu bulgări moi și reci, eram copil de zece ani abia. Azi mustățile, seriozitatea întipărită pe chipul meu, statura mea de „om“, tot ce văd în fine, uitându-mă în aceeași ogindă care odinioară mă arăta cu totul altfel, îmi spune, că vreme și întâmplări au făcut din mine un — altul! Desigur, sunt ca desăvârșire altul, decât acum zece ani. Și tetuși în amintirile mele cele mai vii și mai plăcute, mă revăd întreg și... fericit, — așa cum eram atunci.

Azi tu ești departe și eu, deși aci, sunt iarăși foarte departe... Nici bulgării de zăpadă nu-mi înroșesc mâinile, nici coasta dela vale n'o mai străbat într-o clipă cu săniuța după mine, și nici pe ghița nu mă voiu da, — mai ales că n'am patine și nici nu e loc de patinat...

Am zădit în ajun, pe neașteptate. O liniște sănătoasă, ca și vremea înăcută când e zăpadă, m'a îmbrățișat cu iubirea unei mame adinc înțelegătoare. Vezi, pe mine mă atrage foarte mult liniștea și aerul, — necunoscut acolo unde petrec cel puțin zece luni pe an. Aceasta bine înțeles, în al doilea rând, căci fatli e mama mea atât de iubitoare, tata, fratele, casa părintească, tot ce iubesc mai cu statornicie. Ieri am benchetuit... ca la Crăciun. Inșă am avut o umbră de întristare în suflet la vestea, că mînăc din carnea porcului cu care mă împrietinisem, ca și cu vițelul, astăvară. De multe ori să întâmplă, că un animal necuvîntător să-ți clătige inima mai mult decât o întregă laie de oameni... Găsești la unele animale însușiri ca la niște oameni idealști, și, după cum ști, eu țin la aceștia. Azi am fost în grajd să mîngăi vițelul și pe al doilea porc cu care de-aseenea ne împrietinisem astăvară. A fost o revedere înduioșătoare: după ce m'a cunoscut, vițelul mi a lins mîna și din ochi li curgeau par'că lacrimi, — iar porcul s'a ridicat cu picioarele de din nainte pe zidul de scînduri al mîoii lui închisori și, în limba lui, arăta o bucurie vădită... Să nu zîmbești, fapte de asemenea natură au mai fost pomenite ca întâmplare, de scriitori mari.

*

Cu prilejul acestor sărbători tinerimea a organizat sub conducerea harnicului învățător G. Pop, o reprezentație teatrală urmată de

joc. Am avut deosebită mulțumire de-a vădea că consătenii noștri nu disprețuiesc teatrul, deslătările inteligente. Unde mai pui silința vrednică de admirat a celor mai mulți dintre diletanți, de a se plăti cît mai bine de rolul lor. S'au jucat trei piese cu temein moral — cea din urmă o comedie bună. Fratele tău cît și-al meu, a avut partea lui de vrednicie în reușita sărbării. Mi-a părut foarte rău că nu am putut lua parte mai mult la sărbare. O durere de cap, m'a ținut în casă și m'am bucurat numai de bucuria celor mulți. Azi soarele și gerul și pulberea de diamante și argint care a acoperit lunca și dealurile, m'a făcut vesel și plin de sănătate.

Inchei arătîndu-ți părere de rău a) că n'ai fost aici, b) că cei doi factori culturali de căpetenie ai satului nostru, sunt învrăjbiți și nu au puterea morală de a se împăca, făcînd astfel ca bunăînțelegere dintre ei să se reverse asupra tuturor Românilor dela noi.

E o nenorocire pentru Români ai căror conducători de același sînge, sunt dușmăniți, și e rău că aceștia nu-s destoinici, unul sau altul mai mult, pentru a se înțelege și a-și ierta ca frații! E întocmai arătarea în mic, pe care o dau cele două ziare românești din Arad, trista arătare de care Maghiarii să înveselisc.

Salutare și dragoste.

26 Dec. 1911. *N. Lungu-Cața.*

Dela oraș.

Oraștia e unul din puținele orașe care până acum a trăit fără a avea arunc comună. Că orașul s'a provăzut cu averea frumoasă din vremile bune ale Sașilor, pe cînd erau numai ei tari și mari aci. Cu bună chiverniseală, orașul își copere speșele din venitele ce le are.

Decînd avem înșă pe noul pr mar, dl Andrae, dsa par'că nici nu să gîndește la altceva, decât la aceea, cum ar putea trîntul și orașul nostru din starea asta „învechită“, care nu mai e nici un pic „modernă“, de a fi el fără arunc comună. Doar' ceilalte orașe din comitat, ba din toată țara, sînt mult mai „înaintate“ în privința asta! Unele au și arunc de 80%, ba și peste 100%! (După tot zlotul de dare „împărătească“, directă, alt zlot dare pentru comună!)

Chiar în al doilea an al șederii sale în scaunul de primar, a venit cu un budget prin care cerea un arunc dintr'una de 30%, (30 la sută după darea directă). Reprezintația a respins înșă cererea de arunc. Ne-a dat pace doi ani. În acest timp a lucrat înșă din rășputeri la aceea, ca să sporească cheltuelile orașului, cu treabă și fără treabă, în așa măsură, ca doar' doar' vor întrece venitele, ca să poată arăta că acum e lipsă, nu mai merge fără arunc! A regulat și a umplut strade lăturalnice, a căror lipsă de regulare să simța mai puțin ca ori-

ce, trîgînd canaluri de beton scump, și alte cheltueli, cît cu treabă cît fără treabă.

Și acum apoi vine de nou cu cererea de arunc. Deocamdată cere numai 25%.

Budgetul cu cererea de arunc, a fost luat în mai deaproape cercetare de clubul românesc și s'a aflat, că dl primar umflă iarăși rubricile cheltuelilor cu planuri de înoiri și prefaceri, cari, cele mai multe, pot lipsi, și pe cari cruțîndu-le, scad cheltuelile cu vre-o 45—50.000 cor. Avînd în vedere, că primarul chiar cu budgetul seu umflăt, numai pentru 30.000 cor. nu află acoperire și pentru acestea cere aruncul, — după socoteala clubului românesc, dacă să lucrează cu cruțarea de lipă, rămîne încă și prisos, decum să fie lipsă de arunc!

De aceea clubul românesc a hotărît, că în adunarea sfatului orașesc (reprezentația) să propună cruțările de lipă și să apere orașul de arunc și pe viitor, cît să țină de votul membrilor săi.

Și în foaia ungurească din loc s'a făcut de un membru al clubului unguresc o socoteală, care și ea scoate aceeași încheere: chiar lăsînd să crească față de trecut cheltuelile orașului cu sume însemnate pentru lucruri ce ar fi mai de lipsă, totuși de arunc nu e lipsă, că este acoperire.

Așa apoi iese limpede la iveală, că dl primar umflă în chip neserios cererile de cheltueli, numai ca să ajungă la arunc! Dar nu credem c'o să izbutească. După toate semnele, reprezentația va respinge și de data asta cererea de arunc.

— O întâmplare ciudată a avut loc în jurul acestei trebi. Meserieșii din Oraștie, toți, fără deosebire de neam, au vrut să țină o adunare de meserieși, care să ceară reprezentației a nu primi aruncul, că ei, meserieșii, ar fi mai greu ca ori ce altă clasă de cetățeni, atinși prin acel arunc.

Negreșit tot omul cu simț de libertate și dreptate, ar fi dat los adunării meserieșilor, — doar ei nu făceau, decât să-și ridice cuvîntul în o treabă de obște ce-i privește. Și primăria noastră a aflat de bine, a — opriținerea consfătuirii de meserieși!

Ce volnicie respingătoare!

Pentru școală.

Daruri nobile pentru școală. Comitetul parochial gr. ort. român din Mogoș-Mămăligani (Tractul Lupșa să află plăcut îndemnat a aduce și pe aceasta cale mai sincere mulțămiri bînnfăcătorilor cari au dat ajutoriu pentru zidirea școlii din Mogoș-Mămăligani în deosebi Domnilor: Ilustrul Domn Vasile de Stroescu marele bînnfăcătoriu al neamului românesc 500 cor.; Vasile David paroch în loc' pentru că au dăruit locul destinat nou edificînd școala în valoare de 400 cor. „Albina“ institut de credit și economii

Sibiului 100 cor. „Auraria“ institut de credit Abrud 50 cor. Ioan I. Papp episcop Arad 20 cor. Iosif Serafin preot militar Sarsievo 20 cor. L. B. Miesbacher sen. Alba-Iulia 20 cor. Filiala Carol F. Jokeli Alba-Iulia 20 cor. Dr. Lazar Popovici medic Viena 10 cor., Dr. Emil Babeș, adv. Budaposta 10 cor., Dr. Aurel Cosma adv. Timișoara 10 cor., Dr. Ioan Papp adv. Alba-Iulia 11 cor., Dr. A. Dumitran medic Budaposta 10 cor., Dl. E. Ungurean adv. Timișoara 10 cor., Dl. Ioachim Muntean protopop Agnita 10 cor., Dl. Nicolau Mihai iurist Budaposta cu Nr. 114 au colectat 20 cor., Dl. Nicolau Nestor canonic Lugos 5 cor., Dl. Nicolau Fizeșan protopop militar Brașov 5 cor., Dl. Dimitriu Birăuț redactor Budaposta 5 cor., Dl. Nica Corfescu tenorist de operă Arad 5 cor., Stefan Onea paroh gr. ort., Almașul mare 2 cor. 20 fil., Dl. Romul Cațaiu comerhiant Baia de Criș 11 cor., și Dl. Sim. Costinaș sergent 2 cor.

Dumnezeu să le respălătească. În acest fel avem bună nedejde a putea zidi iubiților noștri copii de moși din aceasta comună din creerii Munților-puseni mult dorita școală.

Cei ce au primit apeluri sunt rugați a le înapoia. În numele comitetului parochial Ioan Trifa epitrop I.

Vrei să ai

pe masa ta pentru anul viitor un calendar de lux, de onoare? Cumpără-ți „Almanahul“ scriitorilor dela noi edat de „Librăria Națională“, Oraștie. Acest „Almanah“ nu e un Calendar ca toate calendarele, ci o carte frumoasă, fină, prețioasă, cu fotografiile (chipurile) alor 46 scriitori dela noi și cu lucrări din penele lor alese, Apoi: înșirarea tuturor folior dela noi (vre-o 30) cu arătarea, că de cine-s scrise, de cînd înființate, despre ce scriu și unde ies? Și la urmă — calendar.

„Almanahul“ să vinde cu 1 cor. 80 fil. „Libertatea“ înșă, vrînd să facă o plăcere cetitorilor săi, a cumpărat dela „Librăria Națională“ 1000 astfel de Almanahuri, și așa le-a căpăat cu preț scăzut la numai 1 cor. 25 fil. Acei dintre abonații noștri cari ne trimit de grab 1 cor. 25 fil., capătă „Almanahul“ cel frumos.

*

„Cosînzeana“, numărul de Crăciun a apărut aievea cu material ales și plăcut. Acei cari ar dori să aibă o foale literară pentru familie, care pe lîngă că e cu grijă redactată, e și ieftină, — numai 3 cor. pe pătrar de an, 6 cor. pe jumătate de an, — și să le vie la casă în fiecare Duminecă, aceia să ceară numărul de Crăciun al „Cosînzelei“, ca număr de probă.

Numărul de Anul-nou merge și el zilele astea la toți cîți au avut'o pîn'acum, — iar mai departe numai abonaților cari au trimis plata înainte pe 1912.

Din țara dolarilor.

II.

in parcul (aleea) de pe țărmul mării, la care ajungi mai întâi, îndreptându-te spre orașul însuși (New-York), este zidit „aquariumul” (lacul) vestit al New-York-ului, unde poți vedea toate bidigăniile „pelelor”, vii, — ținute în apă și nutrite după felul firii lor. Mii și mii de pești, de toate colorile, de toate formele, mari și mici, apoi focle (câni pe mare), balene, chiți, crocodili, raci de mare, melci de mare, scoici de tot felul, broaște țestoase cît masa de late, cai de mare, pești zburători, animale din fundul mării, de par unele încliticuri de rădăcini altele cu forme ca florile, cu un cuvînt, toate făpturile ce trăiesc în apă, sunt adunate aci, spre a fi arătate oamenilor.

Privitorul intră apoi în oraș și pleacă nițel pe jos, pe stradă, printre palatele uriașe, la vîrfurile cărora nu poți privi de aproape, că te dai pe spate, palatele vestite Americane, cari „zgărie norii”. Jos, la pămînt, sunt prăvălii uriașe, — sub pămînt în pivnițe, lucrează muncitorii și mașinile cele puternice, cari urcă apa și fac electricitatea pentru întreaga casă, iar sus, rînduri-rînduri sunt cancelării (oficii), lucrătoare de țesut, de cusut, de croitorie și de alte lucrări de mână. Ca să urci prin casă în sus până la rîndul cutare ori cutare, întrebuințezi elevatorul (lift-urile, mașini de urcat) ce te urcă repede, încît ametești. Trebuie să urci cu mașina, deoarece pe trepti nu te-ai putea urca nici până la al zecelea etaj (rînd de case) și ai cădea de osteneală.

Pe stradă trec și vin automobile, tramvaie electrice, trăsuri, biciclete, încît numai cu mare grijă poți trece dela o latură a stradei la alta. Pe de margini, pe trottoare (calea de picioare), oamenii aleargă grăbiți, fără să se privească, fără să se cunoască. Sute de copii îți opresc calea ca să cumperi dela ei gazetele cele mai nouă.

Stradele New-Yorkului sunt largi dar cu toate acestea lumea cu treburi nu mai încapă pe ele!

Spre a merge până la mijlocul orașului pe jos, ți-ar trebui o zi întreagă. Tramvaiele (carăle mîinate cu electricitate) de pe stradă sunt mereu pline cu lume, încît nu ai afla loc pe ele, dacă nu ar fi săpat pe sub strade și pe supt case, în pămînt, găuri lungi, tunele, zidite cu peatră și luminate frumos, prin cari aleargă cu iuteală de trenuri, alt rînd de tramvaie!

Te cobori pe trepti de marmură în gările (stațiile) de sub pămînt, îți scoți bilet și te urci pe trenurile acestea electrice de sub pămînt, cari pleacă spre toate părțile orașului. Treci pe sub palate uriașe, pe sub strade încărcate cu lume, pe sub apă chiar, cînd treci în orașele lipite cu New-Yorkul, la Hoboken, New-Jersey ori Brooklyn.

Dar nici aceste trenuri pe sub pămînt nu sunt îndestulitoare pentru lumea de acolo. Au zidit dară, deasupra stradelor, pe stilpi de fier, poduri de fier cît stradele de lungi. Aceste poduri sunt nalte, cam până la al patrulea rînd de ferestri a caselor, și pe ele umblă alt rînd de trenuri electrice. Lumea să urcă pe trepti de fier până la gările zidite acolo sus pe pod, și așteaptă trenurile, cari pe o parte a stradei vin încoace, iar pe cealaltă parte merg încolo. — Aceste trenuri de asemenea merg foarte repede și duc spre toate părțile orașului!

Unde să încrucișează liniile, ori la capătul liniei, de unde să întorc trenurile spre oraș, trec și două ori trei trenuri, unul deasupra celuilalt, pe podurile de fier zidite la înălțimi cît turnurile de biserici.

Larma ce o fac aceste trenuri în aier, lumea de pe stradă, tramvaie, automobile, trăsurile și cărările de povoaară, te ametește, te căușește de cap! — Dacă mergi cu un prieten pe stradă, trebuie să-i strigi la ureche, ca să te audă!

Așa e New-Yorkul, — dar ce voi mai spune în numerii viitori, e și mai șil!

Vasile E Moldovan.

Din străinătate.

Războiul.

De pe cîmpul de războiu, știri puține. Timpul s'a întors spre rău și pe acele coaste ale Africei, și din pricina lui, luptele nu să pot urma.

Italianii folosesc timpul pentru a închide acum cu șanturi tari de apărare, tot locul cît l'au cuprins și de pe care au alungat pe luptătorii Turci. Și patrulele lor spun, că dela liniile de apărare italiene încolo, încă pe 8—10 kilometri, nu să mai află oștiri inimice turcești deloc.

Era vorba zilele astea, că diplomații statelor mari din Europa au întreprins să facă pace între cei doi certați. Din partea turcească însă li-s'a răspuns, că de o împăcare așa cum li-s'a cere, cu lăpădarea ori-căror drepturi asupra Tripolitaniei, nu poate fi vorba! Nu-i lasă nici religia lor să deie pămînt sfînt turcesc în mâni creștine. Să zvonia de niște foi engleze, că Sultanul va să cinstească Tripolitania, la niște Principi (Padișahi) din Egipt, cari deși nu-s de sînge turci, dar după religie și ei sunt credincioși ai lui Mohamed, — și aceia apoi să o „cinstească” (de silă) mai departe Italiei. Că așa Impăratul turcesc nu ar cădea în păcatul de a fi dat pămîntul de-a dreptul în mâni creștine...

Fi-va pace?

— Un diplomat francez spune că peste tot numai iarna venită peste

noi ne face să avem pace cum avem, dar altfel el vede pacea Europei și chiar a lumii, tare clătinaătoarea!

Știe Dzeu ce ne va aduce primăvara.

Semne rele avem și în aceea, că banii s'au scumpit tare. Că fiecare stat își cam strînge gura pungilor cu aur, ținîndu-l pentru sine, pentru zile de primejdie. Și asta o simțim apoi noi cei săraci din țările mai sărace, mai tare ca oricine alții.

*

— În China e turbureală mare. Iaponia și Rusia vreau să împedecă aceea, ca China să se facă republică. Să rămînă avînd și mai departe în frunte un cap încoronat, — că nu-i ea încă coaptă pentru a să face „republică”!

Rusia ci-că adună mereu armate la hotarele sale în Azia, spre Mongolia, și lumea bănuiește, că, folosind tulburările din China, Rusia vrea să năvălească într'o zi cu putere armată în Mongolia (o aripă a Chinei).

Tot primejdii și semne puțin prevestitoare de — pace!

O zidire minune.

— Cea mai mare casă de negoț din Londra, — Iti vine să nu crezi că e așa! —

Și în orașe ca Pesta și Viena, vezi case de negoț (prăvălii), ce te uimesc cîtu-s de mari, că o singură prăvălie de aste e cît o piață și nu numai jos vinde, ci și în 5—6 rînduri încă peste partea din jos! Dar casa firmei Whiteley din Londra, acum nou zidită, acuși nu ni-o putem închipui!

Noua prăvălie e împărțită în 115 despărțăminte (fiecare despărțămînt cît 10 prăvălii puternice de pe la noi!), în care stajesc ca vînzători 5000 de persoane! 153 rînduri de trepte și 24 lifturi (urcătoare cu mașină) fac cu puțință lumii să urce și să coboare de prin rîndurile și despărțămintele de sus ale casei.

Despărțămintele sunt minunate întocmite: Un rînd (etaj) e numai al copiilor, altul numai al femeilor, altul numai al bărbaților, alte apoi mestecate. Fiecare despărțămînt e apoi așa întocmit, ca cei cărora e menit, să-și găsească acolo nu numai lucrurile de trebuință, de lipsă, ci și petreceri poftite de vîrsta și starea lor! Așa de pildă copiii cînd intră în despărțămîntul lor, până să le cumpere părinții unele altele, află aci un lac, un fel de țărm de mare, unde să pot juca în năsip și pot merge cu luntrița pe apă; dacă s'au săturat de asta, merg pe caii de hîntă și-i învîrte cît vreau; au loc a să juca de-a lopta și altele. — Pentru bărbați să află odăi-casine, cu mese de joc, biliarde, și altele; pentru femei odăi de odihnă, cu fel și fel de icoane

frumoase pe pereți, în care să-și desfășoare privirile, — și altele. De tot în întreagă „bolta” asta sunt 800 de telefoane, dela cari să poți vorbi cu cunoscuții ori cu cei cu care ai treburi. Sunt în casă mai multe hotele și cafenele!

Întreagă uriașa clădire, cu toate ale sale, e luminată sara de 13.000 de lampe electrice mici și 1.100 lampe de cele mari, rotunde! Pe coperișul casei sus, egrădină cu minunate straturi de flori, tufe frumoase și șiruri de pomi și arbori! Tot aci sus, pe vîrfurile casei prefăcut în grădină, și află stațiune telegrafică de telegrafie fără drot, care să prindă telegramele de acest fel ce se dau din America și de pe mare către Londra. Cu ajutorul acestui telegraf, oaspeții hotelurilor sale îi dau de știre înădă de pe mare că pe cînd sosese și pe cînd să le țină gata odaie pentru descălecarea!

Așa-i că vi se pare ca'n povești? Și nu-s povești, ci lucruri foarte adevărate, care ne arată: până la ce minuni merge mîntea omenească iscoditoare, și bogăția eligată prin negoțul cel mare al Englezilor! Că nimenea n'a știut preșul în măsură mai mare negoțul ca acești oameni cumînți, iar negoțul i-a dus la îmbogățire, cu ajutorul căreia apoi, iaca își fac curate minuni!

Cum să abonează

„Libertatea”

Prețul foi „Libertatea” cu toate 3 adanșele ei, (așadar 4 foi), este 10 cor. pe an.

Economilor

o dăm cu următoarele prețuri scăzute:

„Libertatea” cu „Foaia Interesantă” împreună, pe an cu 5 cor. — „Tovărășia” li-să dă pe de-asupra, gratis! Așadar toate trei foile numai 5 cor. pe an!

Foaia de glume „Bobărnacii” să trimite numai celor ce o cer și plătesc pentru ea 1 cor. pe an pe de-asupra. Economii cari vreau să le aibă dară toate 4 foile, trimit 6 cor. pe an.

Și mai ieftine

să dau celor cari cer cel puțin 5 rînduri de foi pe-o adresă: Acestora să dau: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Tovărășia”, cu numai 4 cor. 40 fil. (adecă 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, cu 22 cor. pe an, sau 11 cor. pe jumătate de an).

Cei ce vreau și foaia de glume „Bobărnacii”, așadar toate 4 foile, cerute tot așa pe o singură adresă, le capătă în loc de 6 cor. cu numai 5 cor. pe an! (Așadar 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, avînd să le capete fiecare pe toate, le plătesc în loc de 30 cor. cu numai 25 cor. pe an, sau 12 cor. 50 fil. pe jumătate de an!)

— „Foi Interesante” trimitem în adresă, fiecăruia atîtea cite cere, avînd a ne trimite pentru fiecare cite 1 cor. pe an. (Vezi pe larg în „Foaia Interesantă”).

Știință fără credință duce mai mult la rău, ca la bine.

Nu în zădar oamenii adevărat înțelepți, scoțându-și judecățile lor din pășunile vieții, spun, că: mai mult plătește un dram de inimă bună, ca un car de știință „...”, și că: „știința fără moralitate (frică de Dzeu), poate fi mai curând o nenorocire ca un bine pentru omenime”...

Așa și este. Dovadă multele întâmplări de prin orașele mari, de care rămi nimic, cu oltă blăstămăție au fost ticluite și duse în deplinire, ca înzălăciunile cele mai afurisite, crimele cele mai sălbatice, dar în chip „fin”, „domnesc”, săvârșite, și altele.

O dovadă a acestui adevăr, că toată știința, lipsită de temerea de Dzeu, nimica nu plătește, e și următorul fapt întâmplat într'un oraș american:

Un medic de acolo avea niște unchi și mătușe tare bogate. Între el și familiile aceluia însă, mai erau câteva familii, — așa că el venea ca nepot al doilea, al treilea. Ce a trecut odată prin capul blăstămat al medicului? Că de s'ar stinge familia celui mai bogat din unchii săi, și apoi și cele câteva ce să află între el și acela, — bogăția aceea mare ar trebui, în puterea legii de moștenire, să vină toată la el!

Ticălesul gând a început a-l ispiți ca un diavol azi un pic, mâine un pic, până într'o zi s'a hotărât: să și potoapă, pe rind, pe rind, toate neamurile, până ce va veni în mâna lui toată averea unchilor și mătușilor și verilor săi!

Și aici vine acum partea interesantă pentru noi. De rămânea acest om un simplu țaran ori un măestru sau alt om muncitor cu brațele, el nu putea nici să vină la acest gând cumplit, căci doar cum să omoare el zeci de membri ai celor câteva familii de nemoteni, — până să le stingă pe toate?

Ci fiindcă părinții i-au dat învățătură multă, știință mare la cap, dar de inima lui nu s'a purtat grijă ca și aceea să se cultive în același timp, făcându-l pe el om și învățat dar și bun, cu frică de Dzeu, — apoi știința cea goală l'a ajutat să iscădească un plan ne-mai pomenit de istet, cu care să poată popoți familiile la a căror averea lăcomea.

Ce a făcut? A adunat bacili (germeni) de tifus și i-a pregătit în o amestecătură de apă (ser), pe care apoi o picura din o glăjuță mică numai cât un degetar, de nu o putea vedea nime în mână la el, în apa de beut a celor ai casei, ori de avea privilegiu bun, chiar în mîncările lor. La două trei zile, căsăniile-căpătau ferbințeli ca de friguri grezave, chemau pe scumpul lor „doctor” să le vindece, el venea, le dădea tot alt laoc, să făcea că nici nu știe ce boală, poate fi — până ce aceea prindea putere așa mare,

că nu să mai putea vindeca, — și numai atunci mai chema un doctor și cercetînd de nou, să făcea că numai acum știe ce-l! Atunci dădea porunci să se curețe fîntina din care au beut apă, să fiarbă apa înainte de a o bea, și cite toate, — dar nu mai plătea nimic!

Așa și-a trimis pe rind, pe neștiință, pe toate dragile de neamuri și de fapt a ajuns la ce a dorit: toată averea aceluia a moștenit-o el!

Iată ce fapte cumplite poate săvîrși un om, a cărui cap s'a umplut de știință, dar a cărui inimă a rămas pustie, rece, lipsită de simțămîntele nobile pe care le dă creșterea cea adevărată, cea cu temeiul pe sfintele învățături ale religiei!

Dar acel Dzeu în care doctorul nu a crezut, de care nu s'a temut cînd își săvîrșea groznicile crime, în credință că nime nu-l vede și nu-l descopere, — acel Dzeu l'a văzut și — l'a descoperit!

Cum, cum nu, dar a fost descoperit de către oamenii poliției și dovedit de ucigaș și făcut să fie ajuns de mîna pedepsitoare a judecătorei și aici pe pămînt, până să-și dea samă de neagra sa faptă și naintea lui Dzeu pe care n'a vrut să-l știe și să-l cunoască. Că de-l cunoștea, om de omenie rămînea și cinstit trăia.

NOUȚĂȚI

An-Nou fericit! Iată cea mai caldă dorință a inimii noastre, pe care o trimitem de-odată cu acest număr al foilor noastre, tuturor bunilor nostri sprijinitori și cetitori!

Cel mai cuminte dar.

Vorba: „Spune mi cu cine te 'nsoțești, și îți spun cine ești”, — să poate zice și așa: „Spune-mi printre ce oameni trăești, și îți voi spune că ce plătești!” Și astăzi numai despre singuratici, ci și despre popoare să poate zice. Uitați-vă la Românii noștri prin Ardeal, pe unde au fost în vecinătatea Sașilor, ca a unui popor mai norocit și mai cu învățătură, — pe-acolo și Românii noștri-s mai alfel, ca pe-acolo pe unde au trăit numai cu neameșii unguri ori cu popor unguresc.

Vin să oglindește acest lucru, în viața fraților noștri țărani ce merg la America. Ei ajung acolo în mijloc de popoare, printre cari nu să află neștiutori de cartel. Acolo e o rușine de nesuferit a nu ști cetil! Prea te arăți prin aceea de-opotrivă cu berbecul, cu vițelul, cu gîscanul și cu alte ființe necuvîntătoare! Prea te nezotește toată lumea pentru acest lucru!

De aceea, aproape toți Românii noștri, cari merg de-acasă ca neștiutori de carte, să pună acolo cu toate puterile pe învățatul de cetil! Chiar și cei mai bătrîni, iar tinerii negreșit toți! Și după ce s'au deprins a cetil, și ce-

tesc azi o foaie, mîne o cărticică ceva, atunci văd ei, că ce lucru mare le-a lipsit lor: știința de cartel. Și încep a o prețui altfel și a dori, ca și toți ailor să cetească într'una, spre a fi cu cap mai luminat, cu vederi mai largi despre lume și lucrurile din ea!

Noi simțim acest lucru, mai ales din faptul, că în timpul din urmă tot mai mulți americani ne trimit bani cu îndrumarea, să trimitem foile noastre, la tatăl său, ori la nevastă-sa rămasă acasă, ori la copilul său sau la rudenia sa cutare!

Așa mai nou fac acest lucru: George Gorun, aflător în Sebring (statul Ohio) din America, trimițînd bani pe un an pentru cumnatul său Dănilă Tămașiu Șerban, din Voila!

Iar feciorul lui Iosif Borzea, primar în Voila, trimite bani să meargă foile la tatăl său;

Adam Bocan din Fremont (Ohio) trimite pentru Simion S. Pisoniu din Pianul de sus;

Ioan I. Cornea din Buffington (Ind.) ne trimite bani să meargă foile la adresa: Victoria I. Cornea în Cața;

George I. Lungu din Buffington (Ind.) trimite bani pentru 2 abonamente, anume pentru Maria G. Lungu și pentru Ioan G. Lungu din Cața.

Și alții, a căror nume nu ni-l'am însemnat.

Ce va să zică acest lucru? Noi n'am rugat pe frații din America să facă acest dar frumos și cuminte, ci ei îl fac din îndemna propriu, ne-provocați, prin urmare: cu pornire dela inima lor! Și de ce? Pentru că ei acolo, trăind în mijloc de lume ce toată știe ceti și scrie, unde pe fiecare lucrător îl vezi sara cu foaia lui în mână, cetind și cercetînd că ce mai e nou prin lume și țară, — ei văd că a ținea o foaie la casă, nu e numai lucru de folos, ci totodată și o cinste pentru cel ce o ține, e un atestat, că în acea casă oameni cumiți să sălășluiesc!

„Spune-mi printre ce oameni trăești, și-ți voi spune cine-mi ești!” De-i trăi printre oameni cumiți și harnici, același te vei face tu, — de vei trăi printre hăbăuciți, un butuc te vei alege și tu!

„Despărțămîntul Beclean al Asociațiunii”, care s'a înființat numai de curînd, avînd de președinte pe dl Dr. Iulian Chitul, medic, vice-președinte pe dl protopop T. Cotuțiu, secretar Dr. Aurel Jugă, — își începe cu anul de față (1912) lucrarea de ducere a luminei în popor. Începutul îl face prin pregătirea alor 12 prelegeri populare în 12 comune frunșe ale Despărțămîntului, anume: Beclean, Diug, Cășianul-mic, Tirligă, Chiuză, Măgheruș, Chethiu, Bozleș, Bendiv, Ufalău, Rușul-de-sus și Cristur.

Conducerea Despărțămîntului face călduroasă chemare către cărturarii din mijlocul poporului, să stărue pe lângă oameni a să face membri ai

„Asociațiunii” și a urma povețele ce le capătă în prelegerile populare și în cărticelele ce scoate „Asociațiunea”.

O rugare către vechii abonați.

Fiindcă nu putem oprî acum îndată și dintr'una foile tuturor aceluia abonați din anul trecut cari n'au trimis încă plata și pe 1912, ci asta o putem face numai peste 2 săptămîni, — rugăm pe toți acei abonați ai noștri, cari nu doresc să mai aibă foile noastre și în anul 1912., să ne dea asta de știre îndată, prin aceea, că nu primesc dela postă numărul de față ori pe cel viitor, ci cînd îl-l aduce postarul, scriu pe adresă: *retour (napoi) Orăștie—Szászváros!* Prin aceea vom înțelege și vom oprî foile la timp.

Abonații pe 3 luni, cari au primit foile noastre în October, November și December, — mai capătă numai numărul de față, și mai mult nu. Dacă le mai trebuesc foile, să trimită plata lor, pe 1/2 an ori pe un an. — Cei cari au primit dela 1 Novembre, le mai capătă și în Ianuarie, apoi li-să opresc și lor. Căci noi pe credit nu dăm foile.

— Cei cari mai aveți ceva restanță de plată pe 1911 — sunteți tugați a trimite restanțele îndată, ori abonați foile mai departe, ori nu.

„Poporul român din Statul ungar” va fi numirea unei însemnate cărți ce vor scoate de sub tipar dnii Silvestru Moldovan directorul „Gazetei Transilvaniei”, și dl Dr. George Proca, secretar consistorial în Sibiu. După ce de mai mulți ani au adunat date despre toate arătările vieții de obște a Românilor din Statul ungar, acum scot în carte acel material, care va fi și foarte interesant, dîndu-ne puțința a ne cunoaște toate ce avem, și foarte prețios. Cartea va avea mai multe Cap-uri (secțiuni) un cap va arăta numărul Românilor, și că unde locuiesc ei, după comitate și comune; alt cap: istoria politică a poporului român din Statul ungar: trecutul lui, zbuciumările lui, la 1848 și după aceea, luptele lui politice de prin anii 60 până azi. Alt cap viața bisericească a Românilor din Statul ungar, școala română în statul ungar, reuniuni culturale, etc.; apoi viața financiară (băncile), comercială și agricolă a noastră; Ziaristica la noi și cele ce să țin de ea, — și de lucheere: o privire asupra stărilor de obște a vieții poporului nostru azi în aceste țări.

Cartea va fi mare, de 32—35 coale de tipar, și prețul ei 7 cor. — Va fi foarte de folos pentru toate oficiile de ori ce fel, pentru cancelariile și pentru tot Românul care vrea să aibă o iconă a stării noastre în țara aceasta.

„Amintiri”

nuvele și schițe de Al. Ciura, e un volum cu nuvele din cele mai plăcute mai simțite, și trezitoare de bune simțăminte. Crescut însuși în casă cuvioasă de preot, și fiind însuși slujitor culturai naționale curate și cu temei bun, dl Ciura e și prin schițele sale

un îndrumător spre bine a sufletului cetitorului!

Recomandăm foarte mult părinților, să deie în mâna fiilor și fetelor lor, spre citire cărți așa de bune ca Amintirile de Ciura, cari edifică, îndreaptă, însănătoșează sufletul și gîndirea!

A să cere la „Librăria Națională” S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros). Prețul 1 cor. 60 fil. și 20 fil. porto.

Volum potrivit ca dar de ori ce sărbătoare sau zi aleasă în familie.

Presara de Anul-nou, la Orăștie. Tinerimea română din Orăștie aranjează Sîmbătă în presara Anului-nou covenire socială cu dans, în localitățile Hotelului Central. Inceputul la 8 ore sara.

Cununie. Dșoara Elena Criștia și dl George Popp, vestesc sărbătorea cununiei lor, care să va celebra Duminecă, 21 Ianuarie n. la biserica gr. or. română din Orăștie.

Petreceri.

— **Corul de țărani,** cor mixt, din Romos (îngă Orăștie), dă la Bobotează o producție corală teatrală, în sala școlii.

— Reuniunea română de cîntări din Bistrița și Comitetul filial bistrițan al Fondului de teatru invită la Serata de Anul-nou (concert, teatru) ce-o aranjează Sîmbătă, în 31 Decembrie 1911 st. v. (13 Ianuarie 1911 st. n.) în sala cea mare dela „Gewerbverein” la mese așternute, sub conducerea dlui Hermann Klea. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat e destinat „Reuniunii române de cîntări” din Bistrița. După miezul nopții urmează Dans.

— Reuniunea română de cîntări și Muzică din Bistra vă invită la producțiunea teatrală, ce să va aranja Duminecă la 14 Ianuarie (Anul nou) în hotelul „Csiky” din Bistra.

Alegere de protopresbiter pentru tractul gr.or al Ciacovei (în Bănat) a avut loc în 28 Dec. n. 1911. Concurerul Augustin Ghileșan, administratorul de până aci, a înțrinit 31 voturi, iar al doilea concurent, dl Dr Aurel Crăciunescu, 12 voturi. Rămîne să se vadă, pe care îl vrea întări conzistorul.

Moarte. Nicolae Tanase, învățător diplomat, a încetat din viață în 10 Ianuarie n. 1912 în al 22 lea an al etății, împărțășit cu sf. Taine ale maribunzilor, în Cugir. Iamormintarea va fi în 12 Ianuarie n. în cîntirul gr. cat. din Cugir. Fie-i țărna ușoară!

Un deputat ou noroc rar, e deputatul ungar koșutist Madarász. Decînd să fac alegeri de deputați în Ungaria, de aproape 50 ani, el a fost neîntrerupt deputat al aceluiași cerc koșutist, pe care îl are și azi. Nici nu cutesă nîme să se gîndească a pași contra lui. El spune că e acum om de 97 ani, dar s'au găsit la Cluj niște hîrtii, cari spun că el ar fi cu 3 ani

mai bătrîn și că în 1912 împlinește 100 de ani din cari jumătate i-a petrecut în statul țării, ca deputat luptător totdeauna în tabăra cea mai dîrză ungiurească. Acum să fac cercetări să se vadă, de e drept că împlinește sută de ani, și dacă da, koșutistii vreau să facă sărbare națională în toată țara întru cinstea bătrînului Madarász, onorîndu-l pentru-că toată viața lui a fost luptător național mare!

Calendare bloc foarte frumoase, cu chipul regelui Carol I. al României și a reginei-poete Carmen Sylva, se află la „Librăria Națională” S. Bornemisa, în Orăștie—Szászváros. Prețul unui exemplar e coroane 1.30 franco. Să-l ceară toți, cari vreau să aibă o podoabă de calendar în casă!

Nenorociri pe trenuri. În Franția au fost în timpul mai nou două ciocniri de trenuri. Cea mai nouă a avut loc în stația Bondy, unde un tren de povară a mers sara asupra unuia de persoane, zdrobind cele din urmă trei vagoane a trenului, omorînd în ele 3 bărbați, 2 femei și a copilă și rănind greu alte 20 persoane.

În America a fost altă mare ciocnire de trenuri, care a potopit zeci de călători.

1800 kilometri cu balonul. Din Drezda să scrie: Balonul „Elba”, care a plecat de aici ridicîndu-să în văzduh cu mai muți călători, a ajuns în pace în apropiere de Marea Azovi unde s'a lăsat jos. Astfel numitul balon a mers o cale de 1800 kilometri într'ana.

Contra Țarului (Împăratului Rusiei) s'a descoperit iară o conjurație, o pregătire pe ascuns de a-l vîntura de pe lume. Planul a fost însă descoperit înainte de a fi pus în lucrare. S'au făcut multe areștări.

Numerii de probă ai „Libertății” nu i-am putut trimite la Crăciun, la toate adresele ce ni-s'au dat. Ni s'au cerut peste 5000 numeri de probă și aveam pregătiți numai 2400. De aceea s'au trimis numai 2—3 acolo unde ni-s'au cerut 5—6. Spre lămurirea celor ce au așteptat și ei.

Dr. Kunze, conzilier sanitar din Germania, scrie: „Femeilor cari sufăr de ani de ani de zile de înfundare, le-am ordinar de 2 ori pe zi: dimineața și sara cîte 1/4 păhar de apă de apa amară **Francisc Iosif.** Efectul e eminent. Mărește și apetitul, lucru ce e în legătură cu îmbunătățirea stării generale a corpului.” (208) 12—30

Trei monologe, foarte interesante și cu mult haz, a scos de sub tipar „Librăria Națională” S. Bornemisa dela Orăștie — pe cari le recomrîndă mai ales tineretului, care vrea să joace teatru. Acestea sînt: „Musca”, „Nasul” și „Intia scrișoare de dragoste”. Fiecare costă cîte 20 fil. și 2 fil. da una pentru porto. Cine le comandă toate trei, le capătă cu 50 fileri franco.

Cărți cu prețuri foarte reduse

potrivite ca daruri de Crăciun și anul nou, să capătă dela autorul **Ioan Baciu,** preot în Șoimuș (c. p. Nagy Szjő) dar numai până la finea anului curent st. v. și anume:

Petru Rareș 1 exemplar 20 bani, 10 exemplare numai 1 coroană.

Souveniri de călătorie 1 exemplar 10 bani, 10 exemplare numai 50 bani.

Resplata păcătoșului 1 exemplar 10 bani, 10 exem. numai 50 bani.

Isvral Precestei 1 exemplar 5 bani, 10 exem. 25 bani. (394) 4—4

POȘTA REDACȚIEI.

Al. Zoia, în *Bers.* Am primit banii, mulțumim. Cărți de care ceri, nu avem. Să facem de pildă, nu să poate, ar fi lucru tare scump, nu să plătește.

G. Rus, în *M. Șali.* Mai trimite 1 cor. ca să fie plătite Calendarele și cărțile ce ai primit.

Ion T. în *Valcani.* „Ileana Cosinz”, lipsea. Ca să nu așteptați până capătăm iară, am pus în loc alte 2 cărțile în același preț.

Di P. Radul. în *B. Dta* pe 1911 erai în restanță cu 3 cor. (1/2 an). Banii trimiși i-am pus la restanță. Pe 1912 trimite alții, ori arată-ne cînd ai trimis banii pe jumătatea a doua a anului 1911?

I. Moldovan. Trimite încă 20 fil. pentru volum. Pîn' atunci nu-l putem trimite. Dta ai văzut doar că e publicat 1.40 prețul.

I. Turcu și M. Turcu. Mai trimiteți cite 25 fil.

Ds. I. M. Șoala. Ați solvit 3 cor. 30 fil. pe anul trecut.

Dem. M. Okaba Nebr. America. Scrie băncii respective. Pentru banii trimiși, ce cărți să-ți mergă?

P. Gy. Leta mare. Indată ce avem volumul legat vi-l trimitem!

Vas. Cojorean. Philaph. Foaia merge de aici regulat!!

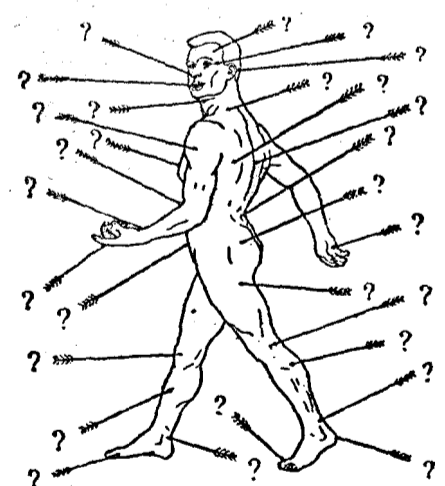
Zah. Ioanș în *Frata-ung.* Scrie numai românește. Iii va răspunde negreșit. Doar e Român și dl C. Dem.

Aft Popa în *Omp. Kr.* „Cosinziana” e foaie de sine stătătoare. De vrei s'o ai, trebuie să-i scrii de-adreptul.

Te sagetează?

(340) (Al dureri?) 8—28

I. Fluidul Elza a lui Feller.

e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile repede și sigur, vindecă: reumă (spurc), slăbicie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțea, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de pept și gît și morburii din curent ori răcală, acvărât e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”, 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5 franco. II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețeață, rigăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa.

Eugen V. Feller, apotecar. Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab).

Călătoria cu automobilul, Călătoria cu automobilul e o plăcere fermecătoare. Zbori ca prin vis, — și totuși foarte ieftin, deoarece prețurile sunt foarte reduse. — La Piski 8 cor., Deva 15 cor., Cugir 13 cor., Gelmar 6 cor., Geoagiu-sat 7 cor., Alba-Iulia 30 cor. La gaidă 3 cor. Mersurile să înțeleg tour-retour (dusul și venitul). În automobil sunt 5 șesuturi. Diferite toure (distanți, călătorii) să fac în prețuri moderate. — Automobilul este închis, deci scutit de frig.

Comandele să fac în farmacie la **CORNEL DEMETER,** Orăștie—Szászváros.

ANUNȚ

La moara cu valț și site mînată cu motor gaz sugativ 35 HP. a băncii „AGRICOLA” din Hunedoara află aplicare un

mechanic

cu praxă,

în condiții favorabile. — Tot acolo să primesc 1—2 învățăcei de morar. Rugărilor să se adreseze la:

Direcțiunea băncii

„AGRICOLA”

(428) 1—2

Hunedoara—Vajdahunyad.

Dr. CORNELIU DĂRĂMUȘ

medic universal

specialist în boale de femei

ALBA-IULIA, plață, lângă farmacia

Domnului V. Vlad.

Conzultațiuni 8—9 oare a. m.

(313) 2—3 p. m. 15—15

Atențiune!

50.000 pãrechi de ghete!

4 pãrechi de ghete cu numai 9 coroane.

Pentru îngrămădire de plăți, mai multe Fabricii m'au imputernicit să vînd un mare număr de ghete sub prețul de fabricare, De aceea eu vînd ori-cui 2 pãrechi de ghete pentru domni și 2 pãrechi de ghete cu șinor pentru dame, de piele bruni ori negri, galoșăți, cu tălpi de piele prinse cu cue, de tot elegante, fasonul cel mai nou. Mărimea după număr. Toate 4 pãrechile costă numai 9 coroane. Trimite cu rambursă (427) 1—1

P. Lust, Export de ghete.

Krakau Nr. 68/S.

Schimbul permis ori banii napoi.

Comis

în branșa de manufactură, de bumbace, află aplicare imediată la firma:

N. S. Nadasdy

(415) 1—2

în Sibiu.

Fărină fină!

Aduc la cunoștința on. public din loc și jur, că, pentru sărbătorile ce să apropie, mi-am procurat cea mai bună făină, atît pentru colaci cît și pentru pene și o vînd în prețurile cele mai favorabile!

Cu stimă:

(412) 3—2

Abraham Manó comerciant, Oraștie.

Atenție! Societate des : :
Papiers Abade.

Fiindcă în timpul din urmă s'au pus în vânzare felurite imitații de ale cunoscutei și iubitei marci de tuburi pentru cigarete

RIZ ABADIE (RIZ DORÉ)

recercăm pe on. noștri mușterii, să fie atenți la numele **Abadie**, pe care imitațiile vor să-l înlocuiască cu alte numiri. **Ferți-vă de cumpărarea imitațiilor** de calitate mult mai slabă! Noi le-om urmări pe calea legii.

Societatea de hirtie de țigarete
28-52 (168) „**ABADIE**“.

Caut loc de Practicant de bancă.

Sunt absolvent al școlii comerciale române din Brașov cu praxă de 2 luni d la bancă ungurească, caut un post de **practicant**, la vr'un institut de credit. Pășirea în post în 15 Ianuarie, maximum 1 Februarie st.-n. (425) 1-2
Adresa la administrația foii.

O domnișoară în etate de 23 ani, simpatică, cu cultură necesară — și cu o zestre curată și sigură de 8000 coroane, dorește cunoștința unui învățator — cu salar întregit din partea statului din jurul Blajului — Alba Iuliei — în scop de căsătorie. Numai reflectanților serioși și la adresele împreunate cu fotografie — răspund. „**P. R. V. 23-33**“ (423) 1-1

Viță altoită în verde cu rădăcină, de vânzare.

Va atragem atențiunea, fraților Români, asupra viței în verde, cu rădăcină, fiind constatat de cei mai învățați vieri că sunt mai trainice și mai bune. Și acestea să pot căpăta numai la Societatea noastră română, care să lucră sub îngrijirea noastră proprie. — Prețul estel 1000 cucăți clasa I a 170 cor.; viță altoită în verde, cl. II. cu rădăcină, 1000 buc. cu 80 cor.; viță altoită în verde, fără rădăcină, 1000 buc. cu 70 cor.

— La cerere trimitem catalog de soiuri, gratis. Cei ce fac comande mai mari, ca pătă rabat însemnat.
Teodor Pârvu și soții
proprietari de viță de viie altoită în verde și în uscat.
Ternova, Nr. 10 (com. Arad).

5-14 (400)

Casă de vânzare.

Casa Nr. 40 din strada Romoșelului în Orăștie, o fac

de vânzare

din mână liberă. Are 4 odăi și cură, grădină, etc.

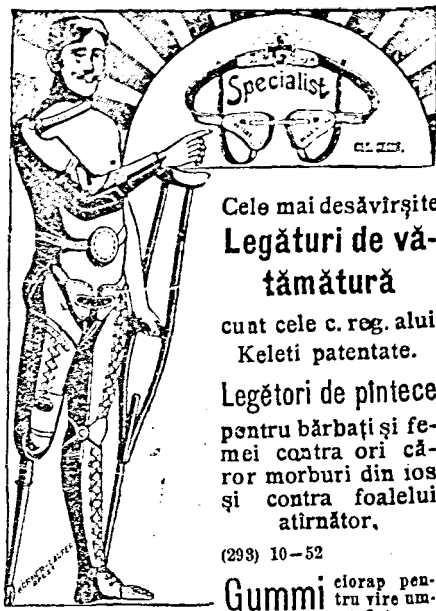
A să adresa la proprietară în casă:

(422) 1-3 **Ioana Bințișan.**

Caut loc de practicant la o prăvălie.

Un băiat din casă bună dorește să intre la o prăvălie mare românească ca învățacel pe timp de 2 ani. Scrie ungurește și cetește bine. E în etate de 17 ani. Doritorii de a-l primul să se adreseze la

Burlăc Petru
Also-barbatény-Islerony.
u. p. Livazény.
(comit. Hunedoarel.)
(424) 1-3

Cele mai desăvârșite
Legături de vătămătură

cunt cele c. reg. alui Keleti patentate.

Legători de pntee pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din ios și contra foalelui afirmător.

(293) 10-52
Gummi ciorap pentru vire umfate.

Picioare și mâni măestrite pe sama pntați (tălași). celer am-

Îndreptătoare de trup pentru umblat și spriginuit.
Corsete artificiale și spriginitoare.

Ținătoare oblu pentru cei crescuți strimb, precum și ori-ce articii de lipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după cele mai moderne principii cu prețuri favorabile de fabrică.

I. Keleti, fabrică c. reg. patent ptr. legături de vătămătură și îndreptoare de trup.

Budapesta, IV. Koronaherez. u 17. vidi
— Trimt catalog cu 3000 figuri, gratis! —
Fondată în 1878. Telefon 13-76.

Toate Cărțile școlae și recuizitele de lipsă școlarilor la scris și la desemn. — să află la

„**LIBRĂRIA NAȚIONALĂ**“
S. Bornemisa
în Orăștie (Szászváros).

„AJUTORUL“
societate pe acții. — Filiala Mediaș.

P. T.

Aducem la cunoștința Onoratului public, că „**Ajutorul**“, societate pe acții din Șeica-mare a deschis cu începutul lunii Noemvrie a. c. **filiala în Mediaș**, care să ocupă cu tot felul de afaceri de bancă.

În special:

1. Primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese:

dela Coroane 1-500 5%
» » 500-1000 5 1/2 %
» » 1000 în sus 6%

fără nici o detragere, solvind și darea după interese.

2. Acoardă împrumuturi: pe obligațiuni cu cavenți, pe cambii, lombard, hipotecă, cu int. 7-8%.

Filiala „**Ajutorul**“ din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din piața mică.

Rugăm pe cei interesați, ca în afacerile de bancă ce vor avea să se adreseze cu toată încrederea, asigurându-și de serviciu prompt și culant.

Mediaș Nov. 1911.

„**AJUTORUL**“
societate pe acții în Mediaș.

(365) 7-10

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil artichu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc. să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC**

din **BOBÁLNA**

lîngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. **AUREL VLAD.**

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână *jumătate de milion altoi*, tot soiuri alesi!

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață! — la cerere, se trimite **Catalogul** cu prețuri și îndrumeri practice!

Adresați-vă cu încredere deplină la:

„**DOMENIUL DIN BOBALNA**“
a dlui Dr. A. Vlad: Bobalna, p. Szászváros.

NB. Pentru vieri din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobalna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenască. La șes, frește, le e cu atât mai ușor.
(357) 8-26

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ, ELISABETOPOL-ERZSÉBETVÁROS (Kisküküllő m.)

Altoi de viie!

Calitate distinsă, — pe lîngă cele mai moderate prețuri. **Soiuri de vin și de masă.** — Viță americană cu și fără rădăcină. — Ochiuri de altoi. Viță europeană cu rădăcină, — să află de vânzare la înșoțirea economică

„**MUGURUL**“ — Elisabetopol-Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste — **trei (3) milioane.** Școlaele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit, cele mai ușoare condiții de plată. La cerere preț-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Români, replantați ville numai cu altoi dela firmă română!

Români! Trimiteți băgeți la cursul practic de altoi!

397 5-22

Călcaie de gummi
cele mai bune sunt

(158) 32-40

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENEA**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 68 fl., Rizling 70 fl., Roșu 92 fileri.

Vinuri din anul 1910:

Rizling 58 fl., Rizling și Ruge amestecat 54 fl., Siller 56 fl. Carbenet 100 fileri.

Vin nou din 1911 — 48 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1.60
Rachie de comină, specialit. „ 2—
Rachie de drojzii 2 cor. 20 fileri.
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să exponează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumulez pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEA,
proprietar de vii.

(257) Világos, (Arad m.) 22-25

Nu Vă simțiți bine?

Aveți dureri de stomac? de cap? constipație? Probați **Pilulele-de-plante**

ale lui **Örkény**, cari sunt făcute numai din extractul plantelor, nu conțin o materie stricăcioasă, pentru aceea este cel mai bun medicament decasă

pentru minarea și curățirea singelui

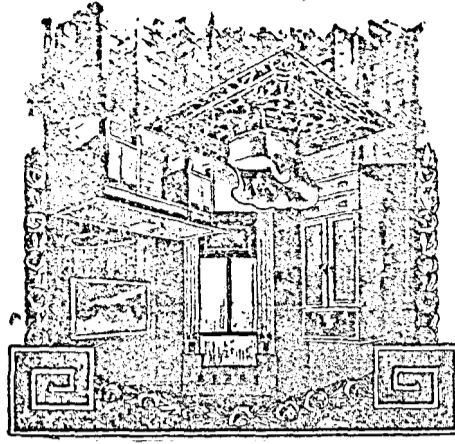
Ele regulează schimbarea materiilor și însănoșează stomacul și intestinele, îți fac poftă de mîncare, din care cauză să și prescriu des de medici. Sunt bune și la cure de slăbire! — O cutie originală 90 fl. Trei cutii franco K 2.50. Să pot procura cu rambursă dela preparator **Farmacia Hugó Örkény,** Budapesta, Str. Thököly 28. Depot 110.

Serviciu acurat.

!!! MAGAZIN DE MOBILE ÎN ORĂȘTIE !!!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am arangeat în Orăștie, Drumul-țării Nr. 3 în casele proprii un

Magazin de mobile
corăspunzător recerînțelelor timpului de azi!

Țin în depozit în alegere bogată arangamente de prinziitoare, dormitoare, saloane, odăi de domni și cancelarii, — precum și orișice mobile singurate, dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

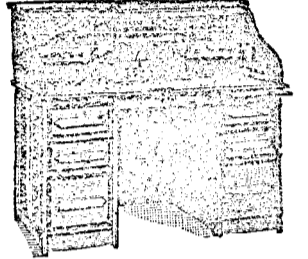
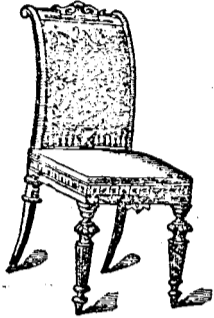
Prinziitoare și dormitoare dela 300 cor. în sus!

Rog spriginul și cercetarea binevoitoare a onoratului public.

Cu stimă:

BRUTUS BRASSAI,
măsar, Orăștie, Drumul-țării.

Primesc îndată și doi învățacei!

(388) 7-10

Arangeat de nou.

Magazin anumezidit.

Prețuri ieftine!

Caut loc de

ișpan la moșie.

Sunt de 30 ani, am familie (2 copii); știu lucra și viia, Știu și nemțește. (426) 1-2
Adresa mea, la foaie.

Depozit de vin.

Subscrisul mi-am arangeat un magazin de vînzare de vin în Orăștie, strada Morii, (din jos de postă). — Vînzare dela 50 litri în sus! — Vin nou și vechiu! — Prețuri moderate.

(430) 2-10 **Iosef Schönhard.**

PICĂTURI de stomac a lui BRÁDY

provăzute cu marca Vergurei Maria de Mariazell, numite de popor Picături de stomac de Mariazell de 30 de ani așa s'au valorat, că-s'indispensabile la casă. Picăturile acestea conțin stricării de stomac, ardorii de rînză, infundării, durerii de cap, vomării, colicei, a nemiei, etc., au efect neîntrecut!

Să stă în toate farmaciile. O sticlă mare Cor. 1.60 sticlă mică 90 fl. 6 sticle Cor. 5.40 3 sticle mari Cor. 4.80. După trimiterea banilor naște le trimite franco (354) 10-11

K Brády farmacist la „Regele maghiar“

Wien

I. Fleischmarkt 2., Depot 5.

Fiți atenți la marca cu chipul Vergurei Maria de Mariazell, pachetarea în roșu, și iscălitura, ce să vede pe chipul alăturat.

Un învățacel de prăvălie

cu 2-4 cl. gimnaziale, să primește în prăvălia de băcănie și ferărie alui

Ioan Rob, comerciant în Orăștie—Szászváros.

(417) 3-3

Vin.

Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52fileri) litrul.

HANS STEPHANI,
Hotel „Transsylvania“
Orăștie.

(63) 45-45

Capital social Cooane 1,200.000.

Telefon Nr. 188.

Postsparcassa ung. 29.349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“
societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezid. direct. **PARTENIU COSMA**, dir.-exec. al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face totfelul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. — Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile. Asigurările să pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere al societății. — Prospekte, tarife și informațiuni să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricînd în serviciul societății.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ dă informațiuni gratuite în ori-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA“.

(419) 2-